



28.4.2023

Koitereen säännöstelyryhmän seurantakokous

Aika	20.4.2023 09.30
Paikka	Parppeinpirtti, Parppeintie 4, Ilomantsi
Läsnä	Teppo Linjama, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, puheenjohtaja Milla Sallinen, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, sihteeri Kari Lahtinen, Pohjois-Karjalan ELY-keskus Ari Mikkonen, Pohjois-Karjalan ELY-keskus Vilma Lehtovaara, Pohjois-Karjalan ELY-keskus Emma Merikanto, Pohjois-Karjalan ELY-keskus Helena Haakana, Pohjois-Savon ELY-keskus Ari Leskelä, Luonnonvarakeskus Teemu Sarnola, Vattenfall Oy Eila Piippo, Ilomantsin kunta Tapio Tykkyläinen, Ilomantsin kunta Arto Laatikainen, Koitajoen kalatalousalue Arto Ihanus, Huhuksen kyläyhdistys Kyösti Ikonen, Tyrjänsaaren kyläyhdistys

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi.

2 Edellinen kokousmuistio ja tämänhetkinen vesitilanne

Käytiin läpi muistio vuoden 2022 kokouksesta, joka pidettiin Pamilon voimalaitoksella. Muistioon ei ollut huomautettavaa. Teemu Sarnola kertoi, että tuolloin keväällä ennustettiin todella suuria kevättulvia. Tämän takia Vattenfall haki keväällä 2022 aluehallintovirastolta poikkeuslupaa, jota ei kuitenkaan vähäsateisen kevään takia tarvinnut käyttää.

Katsottiin tämänhetkistä vesitilannetta. Teppo Linjama esitteli Suomen ympäristökeskuksen vesistömallijärjestelmän kautta vedenkorkeustiedot ja -ennusteet. Todettiin, että tänä vuonna vedenkorkeuden ns. kevätkuoppa on ollut pitkäkestoinen. Säännöstelyn alarajan nousu avovesiajan tullessa on historiallisesti ollut sidottu uittoon. Teemu Sarnola toi esille vedenkorkeuden sidonnaisuutta energiamarkkinoihin ja esimerkiksi tuulisuuteen. Sidonnaisuus on korostunut voimakkaasti viime vuosina.

3 Suositusten toteutuminen 2022

Käytiin läpi vedenkorkeussuosituksen toteutuminen vuonna 2022. Muut suositukset käytiin läpi niiltä osin, kuin niistä oli uutta ilmoitettavaa.

28.4.2023

Suositus 1. Talven ja kevään vedenkorkeudet

Pyritään pitämään vedenpinta helmikuun alussa (6.2.) vähintään korkeustasolla, joka ei heikennä rantavyöhykkeen eliöstön nykyistä tilannetta.

Koitereen vedenpinnan korkeus oli 6.2.2022 tasolla NN+143,12 m, joka on tason NN+142,80 m yläpuolella.

Pyritään nostamaan kevään alimpia vedenkorkeuksia sellaisina keväinä, jolloin on ennustettu poikkeuksellisen pieni kevättulva, mikäli tästä ei aiheudu haittaa vesivoimatuotannolle.

Kevään vedenkorkeuden minimitaso oli Koitereella NN+142,20 m, joka oli korkeammalla kuin minivedenkorkeuden keskimääräinen arvo (NN+142,06 m).

Talven ja kevään suositukset toteutuivat hyvin.

Suositus 2. Alkukesän vedenkorkeudet

Kesäkuussa vedenkorkeus pyritään pitämään tasolla NN+143,60–143,75 m märkiä keväitä lukuun ottamatta ja saavuttamaan ylin vedenkorkeus jo kuun alkupäivinä (tavoite: suositus toteutuu 8 vuotena 10:stä).

Alkukesän ylin vedenkorkeuden taso NN+143,75 m saavutettiin 17.6. ja uudelleen 20.6. Vedenpinnan korkeus oli kesäkuussa tasolla NN+143,31–143,75 m.

Kevät ja sulanta alkoivat tavanomaista selvästi myöhemmin. Ennen tulvan alkua lumen suuren vesiaron takia valuntaennusteet olivat hyvin suuria, ja ohijuoksutusten välttämiseksi Koitereen pintaa pyrittiin pitämään mahdollisimman alhaalla. Vedenkorkeus ylitti tason NN+143,60 m vasta 8.6., ja sen jälkeen vesipinta vielä nousi. Suositus ei toteutunut.

Suositus 3. Loppukesän vedenkorkeudet

Lasketaan elokuussa vedenpinta tasolle NN +143,50–143,60 m, mikäli tästä ei aiheudu kohtuuttomia voimataloustappioita (tavoite: suositus toteutuu 8 vuotena 10:stä).

Koitereen vedenpinnan korkeus oli elokuussa tasolla NN+143,45–143,58 m. Vedenkorkeus oli joitakin senttimetrejä alle suositustason viikon ajan.

Pyritään siihen, että vedenpinta laskisi kesän aikana alkukesän ylimmästä vedenkorkeudesta elokuun alimpaan vedenkorkeuteen vähintään 20 cm (tavoite: suositus toteutuu 7 vuotena 10:stä).

Alkukesän ylimmän ja elokuun alimman erotus oli 30 cm.

28.4.2023

Vedenpinta ei poikkeuksellisia tilanteita (esim. koneistoremontit, poikkeukselliset vesiolosuhteet) lukuun ottamatta saa ylittää tasoa NN+143,80 m kuin lyhytaikaisesti (alle viikko).

Vedenkorkeus ei ylittänyt tasoa NN+143,80 m.

Loppukesää koskevat suositukset toteutuivat pääosin.

Suositus 4. Loka-joulukuun vedenkorkeudet

Syksyn ja loppuvuoden ylimmät vedenkorkeudet pidetään tason NN+143,85 m alapuolella, mikäli tästä ei aiheudu huomattavaa haittaa vesivoimatuotannolle. (tavoite: vedenpinta saa ylittää tason NN+143,85 m 1–2 vuotena 10:stä, lyhytaikaisia (alle viikko) ylityksiä ei oteta huomioon).

Koitereen vedenpinta oli loka-joulukuussa korkeimmillaan tasolla NN+143,60 m. Suositus toteutui.

Keskusteltiin vuonna 2022 toteutuneista vedenkorkeuksista. Syys-lokuussa vedenkorkeus laski ajankohtaan nähden erittäin alas. Tämä johtui korkeasta sähköhinnasta ja vähäisistä sateista. Vedenkorkeussuositukset eivät huomioi syksyn erittäin alhaisia vedenpintoja, koska aikaisemmin voimatalouden intressi on ollut pitää vedenpinta syksyllä korkealla, eikä matalia vedenkorkeuksia koskevia suosituksia ole tarvinnut antaa. Nykytilanteessa ja tulevaisuudessa perinteinen vedenkorkeuden talvialenema ei välttämättä ole voimatalouden kannalta paras mahdollinen säännöstelytapa, vaan vedenkorkeuden vaihteluista voi olla pitkin vuotta. Tämä johtuu toisaalta sähköhinnan vaihteluista ja toisaalta aiempaa vähälumisemistä talvista.

Keskusteltiin myös matalan vedenpinnan vaikutuksista mm. siian nousuun Lylykosken padolla.

Suositus 5. Rantojen suojaus

Vattenfall suojasi rantoja keväällä 2022 yhteensä 120 metriä. Vuodelle 2023 oli suunniteltu Koitereen länsirannoille, mutta ne siirtyvät seuraavalle talvelle. Kunnostuksista on ilmoitettu Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen vesilain valvojalle.

Suositus 8. Kalakantojen hoito ja kalastus

Teemu Sarnola totesi, että Vattenfallin lohikalojen istutusvelvoitetta on ollut vaikeuksia toteuttaa lohikalojen heikon saatavuuden takia.

Suositus 12. Virkistyskäytön ohjaus.

Teppo Linjama kertoi Toivo Korhosen terveisinä, että yleishyödyllinen Koitereen Kalat ja Talot Oy vuokraa kolmea eräkämpää Koitereella Airbnb:n kautta. Lisätietoja osoitteessa <https://www.koitereenkalatalot.fi/>.

28.4.2023

Suositus 13. Tiedottaminen.

Keskusteltiin seurantaryhmän osallistumisesta Ilomantsin kesän ja syksyn yleisötapahtumiin. Sovittiin, että ELY-keskukselta pyritään saamaan edustus Ilomantsin toripäivään heinäkuussa 2023. Kalatalousalueet ovat perinteisesti osallistuneet toripäivään aktiivisesti. Vilma Lehtovaara kertoi, että Koitajoki-Koitere-foorumi harkitsee osallistumista ainakin Karhufestivaaleille.

Suositus 14. Suositusten täytäntöönpanon ja vaikutusten seuranta.

Ryhmä kokoontuu säännöllisesti kerran vuodessa. Seurantajakso on 2018–2022, mutta tänä vuonna seurantaraporttia ei ehditä tekemään. Edellinen seurantajakso oli kuusi vuotta. Päätettiin jatkaa myös nykyistä seurantajaksoa kuusivuotiseksi ja tehdä seurantaraportti vuonna 2024. Keskusteltiin seurantaraportin julkaisumuodosta. Keskustelussa toivottiin sähköisen näkyvyyden lisäämistä (esim. Ilomantsin kunnan internet-sivut). Toisaalta toivottiin myös paperijulkaisua.

Suositus 19. Kalojen elohopeapitoisuuksien tutkimus ja seuranta

Eila Piippo kertoi, että elohopeamittaukset ovat edelleen käynnissä Koitereen alueella.

4 Koitajoen ja Koitereen yhteistyömahdollisuudet ja ajankohtaiset asiat

Vilma Lehtovaara kertoi Koitere-Koitajoki foorumin tilanteesta. Vuonna 2022 Freshabit Life IP -hanke loppui. Hankkeen yhteydessä on järjestetty Koitajoki-Koitere -foorumia. Yhteistyöryhmällä on ollut toiveena, että yhteistyötä jatkettaisiin, ja keskustelua on käyty edelleen. Kulmakivenä ollut, että yhteistyö ei ole velvoittavaa, vaan yhteistyön tulisi perustua vapaaehtoisuuteen. Yhteistyöfoorumin suunnittelutapahtuman kutsu on lähetetty, ja kokous on tarkoitus pitää 25.5.2023. Foorumi järjestetään syksyllä 2023. Foorumin rakenne hahmottuu kevään ja kesän aikana.

5 Muut asiat

Teemu Sarnola kertoi, että yhtiö on hakenut muutosta Pamilon voimalaitoksen vesilupaan vuonna 2019. Muutos koskee mm. laitoksen maksimijuoksutuksen muuttamista niin, että se vastaa laitoksen nykyistä 215 m³/s:n rakennusvirtaamaa. Lupa aiempaa (190 m³/s) suurempaan maksimijuoksutukseen on nyt saanut lainvoiman. Sarnola totesi, että käytännössä kuitenkin yli 200 m³/s:n juoksutuksia tullaan käyttämään varsin harvoin.

Ari Mikkonen kertoi Lylykosken pohjapadon tilanteesta. Monitoimikanavassa veneellä kulku on ollut hankalaa. ELY-keskus kilpailuttaa suunnitelman, jossa selvitetään vaihtoehtoja luonnonmukaisen kanavan rakentamisen ja nykyisen kanavan korjaamisen välillä. Suunnittelun kilpailutus on käynnistynyt.

28.4.2023

Vilma Lehtovaara pohti, kuinka saataisiin uusia ihmisiä mukaan Koitereen säännöstelyn seurantatyöhön ja yleensä vesistöjen parissa tehtävään työhön. Hän ehdotti, että tilaisuuksia voisi järjestää välillä Koitereen ympärys-kylien kylätaloissa. Eila Piippo kertoi, että säännöstelyn kehittämistyön alkuvaiheessa kierrettiin pitämässä tilaisuuksia kylätaloilla. Pyritään järjestämään seurantokokouksia myös Koitereen seudun kylillä.

Keskustelussa todettiin vielä, että kalastus Koitereella vaikuttaa vähentyneen. Muikkukannat ovat paikallisten kokemuksen mukaan vähentyneet merkittävästi mutta kuhakannat kasvaneet.

6 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia aktiivisuudesta. Kokous päätettiin klo 11.18.

Joensuussa 28.4.2023

Teppo Linjama
puheenjohtaja

Milla Sallinen
sihteeri